

enemu dediču tako izročiti, da se ne razkosi v toliko delov, da morajo male kmetije propasti.

Cesarskih žebcev za plemo

bilo je letos 1591 v 476 postajah, ki so obrejili 80.407 kobil. Bilo je v gornji Avstriji 19 postaj s 47 žebci, v dolnji Avstriji 19 postaj z 51, na Salcburškem 16 postaj s 30, na Tirolskem 18 postaj s 33, na Štajarskem 34 postaj s 121, na Koroškem 13 postaj z 42, na Kranjskem 14 postaj s 33, na Primorskem 10 postaj z 32, na Dalmatinskem 10 postaj z 21, na Moravskem 65 postaj z 272, na Šlezkem 25 postaj s 47, na Českem 128 postaj s 471, na Gališkem 92 postaj s 327, v Bukovini 21 postaj s 64 žebci. Za spuščanje plemenskih žebcev prejela je vlada to leto 151.217 gold.

Kako velikanska je reja prešičev v Ameriki,

se razvidi iz tega, da je v teku zadnjega leta samo iz Chikage od 32 velikih in manjših trgovcev pet milijonov in 752.191 prešičev v Evropo prodanih bilo. Zadnji čas je avstrijsko-ogerska vlada vvažanje ameriških prešičev zavoljo „svinjske kolere“ prepovedala, za katero je leta 1879. poginilo 676.738 prešičev.

Čudna razsodba o živinozdravniškem mazaštvu (Curpfuscherei).

Neki kmet Vencel Pavlat je bolne konje svojih sosedov ozdravljaj in je bil zato od dotične ces. kr. okrajne sodnije v Neustadt-u kot mazač, ki nima pravice ozdravljanja, po §. 343 kazenske postave, obsojen na tri dni zapora ali pa 15 gold. globe. Ta paragraf glasi se tako-le: „Kdor bolnike ozdravlja, kakor zdravnik ali ranocelnik, in iz tega obrtnijo dela, čeravno se ni zdravništva učil in nima postavne pravice do tega, kriv je s tem prestopka.“ Pri tej razsodbi opiral se je sodnik na to, da pod besedo „bolniki“ spada tudi bolna živina. Zoper to razsodbo pritožil se je obsojeni kmet na najvišjo sodnijo na Dunaji, ki je kmeta res spoznala nekrivega, češ, da se pod imenom „bolnik“ razumevajo le bolni ljudje, ne pa živina. Razun tega pa tudi zdravniki in ranocelniki zdravijo le ljudi, ne pa živine. — Po tej velevažni razsodbi c. k. najvišje sodnije nimamo v Avstriji nobene postave, ki bi mazačem, to je, takim, ki se prav nič niso učili živinozdravstva, prepovedovala bolno živino ozdravljati!

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor Goriški.

Deželnemu zboru so bile dosihmal izročene sledeče vladne predloge:

načrt postave, obsegajoč določbe za varstvo ribjega lova, —

predloga, s katero vlada zahteva zvedeti mnenje deželnega zbora, kako bi se utegnila spremeniti domovinska postava od leta 1863., —

predloga, naj deželni zbor izreče svoje mnenje o ustanovitvi okrajnih zastopov.

Deželni zbor Isterski.

V isterskem deželnem zboru je dr. Constantini vlado interpeloval: ali jej je znano nekorektno obnašanje naših profesorjev na pazinskem gimnaziju, in ali misli red napraviti na tej gimnaziji na to stran? Dr. Constantini in njegovi tovariši, ki so interpelacijo podpisali — piše „Soča“ gotovo dobro informirana — merijo na slovanske učitelje pazinske gimnazije. Mi ne vemo, v čem bi se oni slabše obnašali od italijan-

skih svojih kolegov. Toliko pa nam je znano, da je Pazin irredentovsko gnjezdo, kjer irredentovski pobalini pljuvajo za c. k. profesorji. Ako se slovanski profesorji branijo takih pobalinskih poklonov, jim utegnejo zameriti le ljudje, katere resnica bode, ako jo tudi nepazinski drugi avstrijski svet izvé. Lahoni sami sebe ne izdajajo; zato se pa penijo jeze, ako kdo ovadi njih početja pred svetom. Oni pa menijo, da utegnejo samo c. k. profesorji razglašati svetu nelojalno gibanje isterskih Lahov. Radi bi spravili vse slovanske in gotovo tudi nemške uradnike, najprej pa c. k. profesorje strani, da bi potem mirno delali in Umbertu in Garibaldiju na čast godli in plesali, kakor so to uže večkrat delali. Zato pa kličemo tu: Vlada pozor! Čas je skrajen!

Tirolskemu deželnemu zboru

je došla vladna predloga, naj na podlagi §. 19. deželne ustave svoje mnenje izreče o napakah sedanje politične uprave, osobito z ozirom na dualizem autonomnih in državnih administrativnih organov, in naj, če za potrebno spoznava, nasvetuje, kako predrugačiti to dualistično mašinarijo.

Deželnega zbora Kranjskega,

ki se ima pričeti 24. dne t. m., razpust razpravlja „Sl. Gosp.“ v zadnjem svojem listu tako:

„Bela Ljubljana je nam Slovencem središče in osrčje vsemu narodnemu življenju. Ona je najvažnejše mesto za nas, pa tudi čedalje bolj vredna te imenitne prednosti. Uže njena lega sredi najkrepkejše slovenske dežele je kaj vredna. Vrh tega je pozidana sredi rodovitne planjave, obrobene od veličastnih gorá in zadnji čas se širi, narašča in razteguje na vse strani, najbolj proti Rožniku in Poljanam, Šiški in železnici. Naposled prebiva v njej slovenski rod v ogromni večini, ki čedalje čvrsteje otresa raz sebe nadležno tujstvo. Ulice kažejo slovenske napise, po mestu slišimo malo nemški, največ slovenski, kar se od leta do leta bolje pozna. Vkljub raznim naporom je slovenski narod ondi po lastnih močéh, po lastnem prizadevanji toliko prodrl, da smemo Ljubljano uže sedaj veseli pozdravljati kot slovensko mesto.

Pri takošnih razmerah bilo bi pričakovati, da je ljubljansko županstvo z mestnim zastopom vred slovensko, — da ima glavno mesto slovenske dežele kranjske svojega slovenskega deželnega glavarja in deželni odbor slovenski. Žalibog, temu še ni tako! V obeh zastopih še se kot klešči zariti držijo nemčurji liberalci. Da se to na bolje spremeni, to želi vsak pošten Slovenec, na to delajo vsi ljubljanski in kranjski narodnjaki. No, in v mestnem zastopu zmagajo pri bližnjih volitvah gotovo Slovenci. V leta dneh morajo v ljubljanskem rotovži dobiti prvo besedo — Slovenci. O tem sedaj ne dvomimo. Toda drugače je zastran deželnega glavarja in deželnega odbora kranjskega. Tukaj bi Slovenci morali še cela dolga tri leta čakati, predno se obrne po navadni poti na bolje. Kajti predno je nemško-liberalno ministerstvo knez Auerspergovo odstopilo, dalo je pod strašanskim pritiskom vladinim sedanji nemškutarski deželni zbor izvoliti, v katerem so Slovenci bili v manjšino potisnjeni.

Med tem je prišlo novo ministerstvo grof Taaffejevo. Pri volitvah za državni zbor so kranjski Slovenci sijajno zmagali tudi v Ljubljani. Nadejali so se, da bode deželni zbor razpuščen, ker so slovenski poslanci dokazali nepostavnosti in krivice, katere so se pri volitvah godile. To pase še ni zgodilo v kljub temu, da je Vesteneck malo častno iz Kranjske odnesel pete, v kljub temu, da so Slovenci pri volitvah za trgovsko in

Naši dopisi.

obrotniško zbornico zmagali. Zakaj pa vlada tedaj neče razpustiti kranjskega deželnega zbora, če se sicer rada naslanja na slovenske poslance v državnem zboru? Vzroka tehtnega res ni nobenega. Pravijo: potrpite! — No, dve leti čakati je uže nekaj. Trdijo: ne kaže; kajti če razpustimo kranjski deželni zbor, tedaj moramo še druge razpustiti, zlasti pa državni zbor. To nam ne gre v glavo! Kranjski, po vse nepostavno skrpani deželni zbor se ne more primerjati z družimi, pravilno voljenimi deželnimi zbori.“

Ko „Slov. Gosp.“ nadalje motivira potrebo razpusta deželnega zbora kranjskega, sklepa svoj članek tako: Razpust je zavoljo mnogih vzrokov tudi še zaradi sledečega želeli. Svitli cesar obišče drugo leto Trst in toraj tudi slovenske dežele. Štajarski in koroški Slovenci smo v manjšini. Mi ne moremo lahko oficijelno ali uradbeno pred ljubljenegega vladarja. Drugače je na Kranjskem. Tudi lahko dobijo do tiste veličastne dobe, ako le hočejo, slovenski deželni odbor s slovenskim deželnim glavarjem, in tako more slovensko ljudstvo prvokrat oficijelno stopiti pred deželnega vladarja iz prevzvišene hiše habsburške. Ako pa se to ne zgodi in če še v Ljubljani, glavnem mestu, Slovenci ne zmagajo v mestnem zastopu, potem bodo zopet tujci in slovenski odpadniki nam pot zastavljali do svitlega cesarja. To pa gotovo ni modro. Zatoraj trdimo, da je razpust deželnega zbora kranjskega v prav dinastičnem smislu potreben in štajarski Slovenci to iz celega srca želimo, da se zgodi.“

Mnogovrstne novice.

* *Največa trta v Evropi.* Nj. veličanstvo kraljica angleška izročila je princesinji Frideriki hanoveranski imenitno trto v Hampton-Court palači na Angleškem, z dostavkom, da njen sad vživa vse svoje žive dni. Ta čudovita stara trta, ki je bila vsajena leta 1769., meri po visokosti 90 čevljev in prinaša na leto povprek 1500 grozdnih vencev. Leta 1874. prinesla jih je celó 1750. Ker je vsak grozd te izvrstne trte po razsodbi izvedencev vreden eno ginejo (okoli 10 gold.), zvezan je z lastnino njeno precej lep dobiček. Trta ta je največa v Evropi in neki tudi največa na vsem svetu.

* *Kako na Ogerskem Magjare delajo,* kaže nedavno na svitlo dano uradno poročilo ogerskega ministerstva notranjih oprav, po katerem je v prvi polovici letošnjega leta 491 rodbinskih imen za 1019 osób bilo iz nemških in družih imen v magjarske predelane. Največ med temi osobami, ki so se letos dali v Magjare po imenu prekrstiti, je judov, 70 je bilo državnih uradnikov, 18 komitatnih uradnikov in služabnikov, 36 profesorjev in učiteljev, 25 zdravnikov, 10 advokatov, 7 duhovnov, 6 inženirjev, 4 umetniki in žurnalisti, 6 vojakov, 61 študentov, 5 hišnih posestnikov, 21 grajščakov, 32 velikih trgovcev, 23 obrtnikov, 27 rokodelcev itd. Po veri je bilo teh pomagjarjenih osób 286 judov, 168 katoličanov, 27 luteranov itd. Lansko leto ni kuga pomagjarovanja še tako zeló se širila kot letos, in to pa zato, ker je taksa, ki jo mora plačati, kdor svoje ime premeni v magjarsko, letos zeló znižana bila. Magjarsko ime po takem vsako leto cenejše prihaja! S tem pa od dne do dne raste magyarorszag.

Iz Rusije 24. avg. :: — V „Novicah“ od 10. avgusta sem čital v dveh dopisih, iz Gorice in iz Prema, da ondašnje kraje nadleguje velika suša. Mi bi vam Slovencem prav radi odstopili nekoliko dežja, katerega imamo uže šest tednov veliko preveč. Poslednje tedne je dež v več krajih zeló pokvaril prelepo letino. Tako neugodno vreme je zadrževalo žetev, o mlatvi ni tedaj še nič slišati; zato vživamo še vedno staro žito po stari visoki ceni. Upanja pa imamo tudi malo, da bi se po mlatvi žitna cena znižala, kajti iz več krajev Evrope, posebno iz Nemčije, Francije in Anglije dohajajo sporočila o slabi letini. Ker je tudi v severni Ameriki žitna letina na 25% niže memo navadne srednje letine, tedaj bode skoraj edina Rusija preskrbovala Evropo z žitom. Nekateri nemški, francoski in angleški veliki žitni trgovci so uže razposlali svoje agente po Rusiji, al do zdaj so oni še prav malo kupili, kajti oni bi radi kupili dober kup, Rusi pa bi radi prodali drago, tako na pr. inostranci za rž ponujajo k večjemu 75 kopejek za pud, Rusi pa jo drže po 95 kopejek, do rublja.

Pred več meseci je prinesla Aksakova „Rusj“ nekaj zanimivih člankov o potrebi, da se oficijalni ruski jezik očisti germanizmov in podobnih tujih spak. „Golos“, „Poredek“, „Vestnik Evrope“ in drugi židovski listi so takrat s strupenim „smehom“ napadli Aksakova, češ, da „slavjanofil“, želeč Rusijo poslavjaniti, zatira „evropejsko civilizacijo“. Te dni pa so prinesle oficijozne „St. Peterburgskija Vedomosti“ novico, da v vladnih krogih se odločno trdi, da vsem „pridvornim činom“ se imajo skoro povrniti „čisto ruska nazvanja“. Naši „jevropski“ liberalci so se zeló nahmurili, kajti oni mislijo, da izgubivši „kamergere“ in „goffrejline“ ne bodo več „jevropejcem“ podobni. Želeti bi tudi bilo, da bi se „Sankt-Peterburgskija Vedomosti“ preimenovala v „Petrogradskija“, zakaj „Sankt-Peterburg“ ni nič bolj ruski, nego „goffrejline“.

Kakor je čitateljem „Novic“ uže znano, je od 6. avgusta „Golos“ dejan na 6 mesecev v prepoved zavoljo razžaljenja bolgarskega kneza. „Golos“ z Bolgari sploh nima sreče: 1877. leta je bil dejan na 5 mesecev v prepoved zato, ker njegova liberalna vest ni mogla privoliti, da bi „divje bande bolgarskih barbarskih razbojnikov, med katerimi sta bila Cankov in Karavelov, Rusija osvobojavala od evropejskih omikanih, liberalnih in humannih muzulmanov“; letos je pa „Golosu“ zaki-pela liberalna kri od svete jeze, da si predrzne kak „usurpator“ preganjati „cvet bolgarske inteligencije“, katere glavarja sta oba prejšnja „bandita“, Cankov in Karavelov. Za „Golosom“ je zadela enaka šiba pravice drug liberalen list „Ruski kurjer“, ki je na 4 mesece prepovedan zavoljo kaljenja miru in razžaljenja ruske vlade. Čitateljem „Novic“ se bode morda zdela ostra ali celó surova taka kara nemirnega časopisja. Ne vem. Meni se zdi, da osoda ruskega časopisja je manj britka kakor pa slovenskega. Pri Vas, če se ne motim, konfiskujejo tiste številke časopisja, v katerih se kak članek državnemu pravdniku ne dopada, potem pravdnik kliče po sodnji vrednika pred sodbo, sodnija ga pa posadí na kak „Zabjek“, kjer potem nekoliko tednov ali celó mesecev razmišlja časnikarsko svobodo v ustavni državi. *) V Rusiji gre pa ta reč tako-le: Za prestopne

*) Kar so porotne sodnije, se ravna pri nas s časniki po krajšem, objektivnem potu, to je, list z nepovoljnimi člankom se zaseže in potem vniči, vrednika večidel pri miru puščajó.